

MORGENDIENST

zondag 5 mei 2024, 6^e zondag van Pasen (Rogate)

Doop van Sam

Grote Kerk, Wildervank

Welkom

DIENST VAN VOORBEREIDING

Aanvangslied : *Psalm 33: 7, 8*

Moment van stilte

Groet

Gebed voor de wereld

Woord van bemoediging¹

O God, die alle leven tot aanzijn roept,
DE AARDE, DE ZEE EN DE HEMEL ZIJN VAN U.

Uw aanwezigheid is overal rondom ons,
IEDER DEELTJE IS VOL VAN UW ENERGIE.

Uw Geest geeft leven aan wie wonen op de aarde,
MET HAAR ZIEN WIJ UIT NAAR GERECHTIGHEID,
naar verlossing voor de hele schepping,
NAAR VOEDSEL VOOR HONGERIGEN,
naar bevrijding voor gevangenen –
WIJ ZIEN UIT NAAR UW KONINKRIJK VAN VREDE.
AMEN.

Glorialied : *Lied 146c: 1, 6, 7*

DIENST VAN HET WOORD

Gebed van de zondag

Ruimte voor de kinderen

Lezing uit het Oude Testament : Deuteronomium 6,4-9²

Zingen : *Lied 320: 1, 2, 3*

Lezing uit het Nieuwe Testament : Johannes 15,9-17³

Zingen : *Lied 320: 4, 5*

Preek

Mijn vader had een collega die graag preekte over 'de Liefde'. Maar dat intoneerde hij nogal apart: 'de Lie-ie-iefde'. Mijn kleine zusje vond dat niks. Dus toen dominee weer eens niet op kon houden over 'de Liefde', zei ze, net iets te hard, tegen onze moeder: 'Mam, nou zei 'ie al drie keer 'lie-iefde' – wanneer is het nou 'Amen'?'

---

¹ Ontleend aan de 'Service of Prayer for Justice & Peace; *Iona Abbey Worship Book*, p73.

² [Naardense bijbel](#) (2014).

³ [Naardense bijbel](#) (2014) – iets bewerkt.

Desalniettemin preek ik vanmorgen met liefde over de liefde. De evangelielezing staat gewoon op het leesrooster, maar wat zou er beter passen in een doopdienst? En dat bovendien op bevrijdingsdag?

-

Laat ik beginnen bij waar het allemaal begint. Dat is het gebod dat iedere gelovige Jood dagelijks bidt, het *Sjema*. We lazen het uit Deuteronomium:

*Liefhebben zul je de ENE, je God,
met heel je hart, met heel je ziel, en met al je macht!*

God liefhebben – dat heeft de moderne westerse wereld keurig weggeborgen in kerken. Iets voor gelovigen op zondag – en verder graag achter de voordeur houden. Het hoort bij het onderdeelje ‘religie’ en dat is verder voor de moderne wereld niet echt meer van belang. Het is iets strikt persoonlijks, voor wie het nog geloven wil. Dat is er van ‘God liefhebben’ gemaakt.

En verder is ook ‘liefhebben’ zelf vooral een persoonlijke zaak geworden. Iets waar de emotie heerst en de hormonen sturen. Niet weinigen denken dat de biologie het helemaal kan uitleggen. En inderdaad is het geheel van biologie en sociaal gedrag buitengewoon boeiend om je eens in te verdiepen. Er is in ons fysieke en sociale systeem al van alles voorgeprogrammeerd.

Maar persoonlijk vind ik het nogal mager om daarmee te willen verklaren wat ‘liefhebben’ is. Als de biologie alles zou zijn, verschilt een mens niet alleen weinig van de laagland gorilla, maar evenmin van het konijn. En als liefde gewoon bij de konijnen af is, is het niet echt liefde meer.

Het gebod in Deuteronomium reikt veel breder en graaft dieper. Want liefhebben, zo horen wij, doe je *met heel je hart, je ziel en je kracht*. Ofwel: liefhebben gaat over heel de persoon, over alles wat je in je hebt. En dat alles wordt gebundeld en komt samen in dat ene: liefhebben.

Dat liefhebben verbindt ons niet alleen met onszelf, want het overstijgt juist dat eigen ego. In liefde geef je jezelf, zoals je de ander in liefde ontvangt. En precies dat wordt er bedoeld met ‘God liefhebben’. Liefhebben verbindt je direct met de kern en bron van het leven die we delen met iedereen. Die bron heet God. Dat is geen godsdienstig onderdeelje van een verder werelds bestaan, nee, het omvat heel je leven. Want die Bron is groter dan jij, of ik, of wij, groter zelfs dan alles wat gedacht kan worden.⁴

Liefhebben vraagt de volle inzet van je hele wezen, maar liefde geeft ook alles. Iemand die kortgeleden een zware kankertherapie plus een operatie onderging, zei het zo: ‘Het was

---

⁴ Dat is een oude definitie van God van de hand van monnik, aartsbisschop en kerkleraar [Anselmus van Canterbury](#) (1033-1109): ‘datgene, groter dan hetwelk niet gedacht kan worden’ (in het Latijn: *id quo maius cogitari non potest*).

doodeng! Maar liefde heeft mij er echt doorheen gesleept.⁵ Probeer dat maar eens uit te leggen met je biologieboek.

'God liefhebben' gaat natuurlijk over geloven en bidden en volgen en al die dingen. Maar het is niet iets voor zondagmorgen in de kerk of stille tijd thuis. God liefhebben verbindt je met de bron van je leven en daarmee met heel de wereld. Precies daarom bidden Joden het iedere morgen opnieuw. En daarom begint liefhebben bij God.

-

Jezus herhaalde dit gebod toen iemand hem vroeg heel de Wet, de Torah, samen te vatten. Maar hij verbond het met een heel centraal vers uit Leviticus, dat boek met al de regels en voorschriften.⁶

*Liefhebben zul je je naaste, zoals jezelf!-
ik ben de ENE...*

Zo benadrukt Jezus dat liefde altijd draait om God en mens. Het menselijke van liefde – de hormonen, de sociale veiligheid, de wederzijdse hulp – komt juist tot zijn recht wanneer het verbonden is met God. Liefde wordt juist echt doordat het mensen verbindt met de bron van leven in zichzelf en de ander. Liefde voor God en voor mensen spiegelen elkaar. En heel concreet: uit liefde komt nieuw leven voort, namelijk kinderen (want die – ik leg het nog maar even uit – komen niet uit de bloemkool of met de ooievaar).

Dat hoeven we ons niet steeds te bedenken. Je hoeft niet te bidden voordat je samen het bed instapt. Je hoeft ook niet altijd te bidden voordat je je ontfermt over een medemens. Een wandeling door Gods goede schepping kan op zich een ervaring van liefde zijn, en zo een gebed, maar je hoeft niet letterlijk te bidden. Als je maar weet hebt waar echte liefde vandaan komt.

En als je maar weet dat liefde geen ding is, geen product of dienst, niet iets wat je kunt bezitten, laat staan verhandelen, maar dat het te allen tijde een *werkwoord* is: liefhebben. Dat moet je oefenen en daarom bidden Joden het dagelijks: *je zult liefhebben*.

-

Hetzelfde gebod om lief te hebben geeft Jezus aan zijn leerlingen.⁷ Hij herhaalt zichzelf, want twee hoofdstukken eerder in het evangelie van Johannes klonken dezelfde woorden (en dat was onze trouwtekst, dik 45 jaar geleden):⁸

---

⁵ En daarbij hoorde het lied '[I am gonna love you through it](#)' van Martina McBride.

⁶ [Matteüs 22,34-40](#). Overigens wordt ook in de Joodse uitlegtraditie, de [Talmoed](#), dezelfde verbinding gelegd tussen God en de naaste liefhebben en wordt [Deuteronomium 6,5](#) verbonden met [Leviticus 19,18](#).

⁷ In het Grieks van het Nieuwe Testament is er een verschil tussen 'naasteliefde' of 'broederlijke liefde' – *agapè* – en 'erotische liefde' of 'hartstocht' – *eros*. Dat laat ik hier buiten beschouwing, omdat het een gewoon hoort bij het ander. Mensen zijn maatjes, ongeacht of ze elkaar ook beminnen. Johannes heeft het hier overigens over *agapè*.

⁸ [Johannes 13,34-35](#).

*Een nieuw gebod geef ik jullie:
dat jullie elkaar liefhebben!-
zoals ik jullie heb liefgehad,
dat jullie ook elkaar liefhebben;*

Het gebod heet hier 'nieuw', maar dat is het niet in de betekenis dat het er eerder niet was. Want we zagen al hoe liefhebben het meest fundamentele gebod is in heel de Torah: liefde voor God, liefde voor de aarde, liefde voor de mensen. Jezus' gebod is nieuw in die zin dat het er voor ons elke morgen *opnieuw* is en dat het ons helpt iedere dag te *vernieuwen*. Het is 'nieuw' als in 'vers'. Jezus' 'nieuwe gebod' is hetzelfde als dat uit Deuteronomium: *je zult liefhebben*.

Liefhebben betekent dat je je lijf-en-ziel⁹ inzet voor je vrienden. En die liefde is wederkerig. Je doet het niet zozeer samen, maar vooral voor elkaar. Het lijkt op dat Afrikaanse begrip *ubuntu*. Dat is een woord uit het Bantoe en het betekent zoets als 'ik ben er omdat jij er bent en jij bent er omdat wij er zijn'.¹⁰ En liefhebben doe je helemaal of je doet het niet. Er is geen makkelijk midden. Maar juist omdat je er moeite voor moet doen, krijgt iedereen er zoveel meer voor terug.

Jezus zegt: dat is een gebod. Dus: een opdracht, een weg om te gaan, een commitment, iets waar je altijd aan werkt en tegelijk op vertrouwt. Liefhebben is altijd een werkwoord.

-

Nou, daarom worden er dus kindertjes geboren: vanwege die liefde. En wat is het mooiste? Ook als er geen kinderen worden geboren, hebben mensen niets minder liefde voor elkaar. Liefde, licht en leven – als we dan toch een drieëenheid willen hebben, laat het dan deze zijn. Het zijn alle drie woorden waar de evangelist Johannes voortdurend op terugkomt. Liefde, licht en leven. Zolang we ons leven daarop richten, en zolang we weten wat en wie de Bron daarvan is, volgen we het spoor van liefhebben.

Vanmorgen dopen we een kind. In liefde ontvangen en geboren. We dopen het als een teken van Gods liefde en we beloven om het voor te gaan op die weg. Een levensweg en een weg ten leven. En bovenal een weg die de mens bevrijdt van angst en dood.

(En nu heb ik toch gepreekt over 'de liefde'. En mijn jongste zus kon het nog volgen ook, zei ze...)

Amen.

Zingen : Lied 218: 1, 2, 3, 4

⁹ In het Grieks staat er *psuchè* = 'adem' en vandaar ook: 'leven', 'ziel', 'wezen'. Zo ongeveer als in het liedje '[Adem mijn adem](#)' (1975) van de Groninger zanger [Peter Schaap](#).

¹⁰ De [BBC laat het hier uitleggen](#) (in een mooi Afrikaans Engels). Daar zit ook een reden in waarom christelijke theologie in Afrika de volle nadruk op legt op het leven op aarde en veel minder op de schuld en de redding in het hiernamaals waar de westerse theologie vanouds zo op gefocust heeft. Een Ghanese theologe begon ooit een gastcollege in Amsterdam met de ondeugende opmerking: 'I apologise to take your time speaking about something as trivial as the trinity...'

DIENST VAN DE DOOP

Collecte

Gebeden

Doopwater binnenbrengen door de kinderen

Voorstellen van dopeling en doopouders

Doopgedachtenis

Geloofsbelijdenis¹¹

Ik geloof in God,
die het begin van alle leven is.
Ik geloof dat hij ons Sam heeft gegeven
en ook met hem zijn bedoelingen heeft.

Ik geloof in zijn Zoon, Jezus Christus,
in zijn manier van leven hier op aarde.
Ik geloof dat wij zijn werk moeten voortzetten
en voor Sam een goed voorbeeld moeten zijn,
in woord en daad.

Ik geloof dat wij onze kinderen ruimte
en vertrouwen moeten geven.
Gods Geest werkt in ons en in onze kinderen.
Ik geloof, gesterkt door zijn geestkracht,
in de toekomst van deze wereld.
Amen.

Doopgebed

Dooplied : *Lied 216*

Doop

Zegenbede¹²

De ENE zal jou zegenen
en je bewaken!-
de ENE laat zijn aanschijn tot jou oplichten
en is je genadig!-
de ENE heft zijn aanschijn tot jou op
en legt op jou zijn vrede!
Amen.

Aanvaarding

Voorstellen van de dopeling

Onze Vader

Slotlied : *Lied 416: 1, 2*

Zegen¹³

---

¹¹ Een [tekst verzameld en/of geschreven door Nel Hogervorst - van Kampen](#), pastoraal werker, iets bewerkt.

¹² Numeri 6,24vv (*Naardense bijbel*) - iets aangepast.

¹³ Keltische zegen uit *Common Order 1994*, p. 596.

De vrede van God zij met u,
de vrede van Christus zij met u,
de vrede van de heilige Geest zij met u,
en met uw kinderen,
een uur, altijd en in eeuwigheid.
(gezongen:) AMEN, AMEN, AMEN.